

Tit ringja — vit skriva

Er nakað á vási? — Ivamál?
Ein spurningur, eilla tíðindi, so ring til okkara.
Vit eru til reiðar!

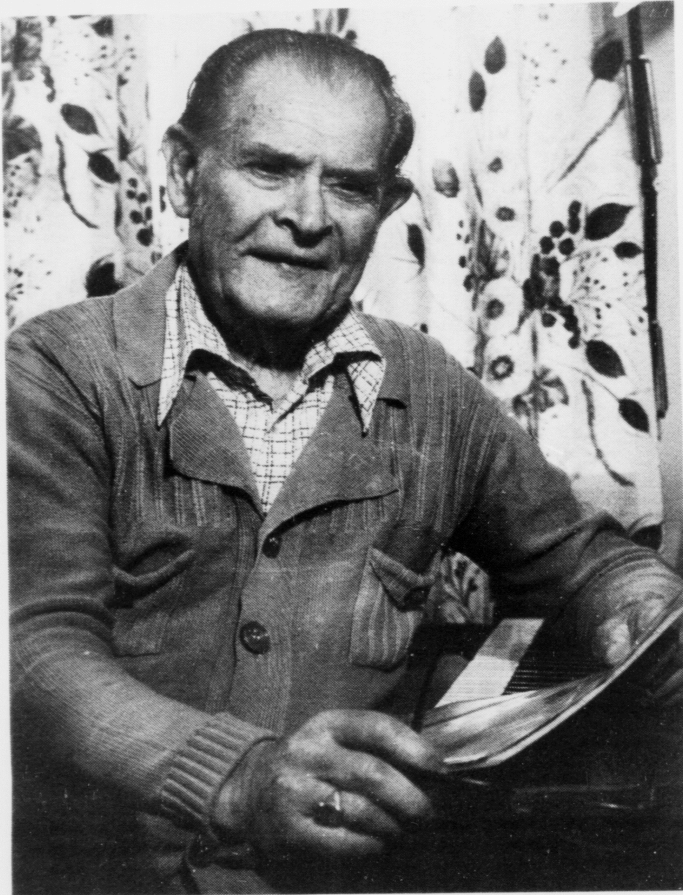

tíðindablaðið sosialurin

Lýsingar:

Lýsingarmaður okkara er ráðgevari hjá fyrítøkum og einstaklingum í lýsingaspurningum. Hetta verður gjørt uttan meirkostnað fyri lýsaran.

Hans J. Højgaard, kórleiðari og tónlistaskrivari:

Vandi fyri borðsang- inum

— at hann fellur burtur, tí ungdómur ikki
lærir annað enn poppløg.

— Eg havi ikki verið í USA, men eg havi verið inni á Toftum. Eitt veit eg, at atonalur tónleikur er ikki listarliga forsvarligur, sigur Hans Jacob Højgaard í samrøðu við Sosialin, í samband við at hann í dag fyllir 80 ár

Í dag fyllir kendur før oyingur 80 ár.

Tað er Hans Jacob Højgaard, fyrrverandi lærari, kórleiðari og tónlistaskrivari.

Hans Jacob Højgaard er ættaður av Toftum, har hann varð borin í heim 11. september 1904. Tey vóru fimm systkin.

Pápin var kongsbóndi, og tá ein eldri beiggi var, so skuldi hesin taka yvir eftir faðir sín.

Hans Jacob Højgaard hevði ætlanir um at verba

fiskimaður, frá hann var smádrongur. Hann fekk eisini skiparapróg, bert 18 ára gamal. Tá var hann ov ungur at fáa »pappirini«, og tí sigldi hann sum 1. stýrimaður, til hann í 1923 fekk prógv. Hans Jacob Højgaard, sigur í prát við Sosialin, at hann stutt eftir fekk hug at royna okkurt annað enn sjólv.

— Eg fór til Danmarkar, til Karise, í 1924, at

Hans Jacob Højgaard: — Fyri tann, sum hevur góða heilsu og nakað at triva í, er tað ikki torført at bliva gamal. Eg spæli klaver, lesi, matgerði og vaski klæðir, so eg keði meg ongantíð.

fyrireika meg til lærarskúlan. Síðan fór eg til upptøkuroynd á Jonstrup Statseminarium, uttan fyri Keyptmanrahavn. Vit vóru 60 næmingar sum fóru til upptøkuroynd og av teimum var bert pláss fyri 30 næmingum á lærarskúlanum.

— Eg var so heppin at vera millum teirra, sigur Hans Jacob Højgaard.

Hvussu gekst á lærarskúlanum?

— Tað gekk frálíkt, so frálíkt, at eg dansaði tað fyrsta árið burtur.

— Jú, mær dámdi so ómetaliga væl at dansa enskan dans. Tá í tíðini gingu vit til dans fyri at læra tey nýggju stevini. Tó at eg slapp igjøgnum nálaureygð tað fyrsta árið á lærarskúlanum, so gekk eg umaftur, tí eg var ikki nøgdur við úrslitið. Næsta árið pyntaði eg um úrslitið, og tá var eg nøgdur.

Í 1929 tók Hans Jacob Højgaard lærarapróg á Jonstrup, giftist og fór til Føroyar sama ár at virka sum lærari. Konan Anna Britta og Hans Jacob fingi fimm børn. Hans Jacob hevur verið einkjumaður í nýggju ár.

Var arbeiði fyri tær, tá tú kom heimaftur?
— Eg fekk starv sum hjálparlærari hjá mostur míni, Jóhannu Petersen á Toftum. Hon var tá einsamall við 95 børnum. Sum vituligt er, so orkaði ein lærari ikki slíka uppgávu og heldur ikki mostur mín.

Í 1934 fór Jóhanna Petersen frá, 63 ára gomul. Hon kom til mín við ymsum skjølum, sum hoyrdu til skúlan. Tá eg fór at hyggja nærri eftir skjølunum, var eisini skúlalógin har. Har stóð m.a., at um 36 børn vóru í skúlanum, hevði hann rætt til hjálparlærarar.

Vóru meira enn 70 børn, so skuldi ein hjálparlærari setast.
Men skúlin var ikki so høgt settur í virði, at mostir mín fekk sínar seldir uppfylltar.

— Heldur ikki pápi mín helt so nógv um skúlskapin. Tá eg segði honum, at eg fór at lesa til

lærara, segði hann, at hann ongantíð hevði dámt lærarar — ungfolk sum sótu inni í góðveðri og lærdu børn at stava. Eg visti væl, at hann hugsaði so, men eg fekk kortini eisini stundir at ganga til handar har heima, til kríggjð kom. Tá varð eg biðin um at vera tulkur fyri bretarnar, sum vóru í Eysturoynni.

Nær byrjaði kórarbeiðið á Toftum?

— Min áhugi fyri tónleiki og sangi hevði eg eisini á lærarskúlanum, har eg hevði framúr góðar lærarar — eitt nú Godske Nielsen, sum segði, at ein góður tónleikari og sangari var slíkur, sum hevði fingið tað í veggugávu. Eg spurdi hann so, hvi hann ikki gjørdi meira við at skriva tónaløg og hann segði, at tað var eg, sum hevði fingið veggugávuna og ikki hann!

Á lærarskúlanum skrivaði eg fyrstu tónaløgin og fekk undirvising í sangi.

Tað var tí so nátúr- ligt at byrja songundirvising, tá eg kom á Toftir. Børnini høvdu ómetaliga stóran áhuga fyri kórvenjingini og stuðlaði meg nógv í hesum arbeiði.

Fyrst lærði eg tey at syngja, meðan eg lurtaði eftir røddum teirra. Síðan fóru vit til tveyrøddað kór o.s.fr.

Í byrjanini fingi skúlabørnini innivist í einum privathúsi, har skúlagongd og songvenjing var í sama héli.

Tá var kandi danskarin Aksel Schøtz einaferð og vitjaði okkum. Hann var hugtikin av kórsanginum og spurdi, hvussu tað kundi lata seg gera at læra børnini at syngja, sum ikki skiltu nótar.

Eg greiddi honum frá, at eg lærði børnini eitt ávíst slag av nótum, sum eg skrivaði upp á talvuna, so hvørt sum vit vandu. Hetta helt Aksel Schøtz verða merkisverdugt.

Í 1936 fór eg til Danmarkar í eitt ár, at læra meira um sang og tónleik. Heimafturkomin fyriteikaðu vit okkum til at fara til Havnar at halda konsert.

Hetta var 18. desember 1937 í Sjótleikarhúsinum. Vit vóru eini 100 børn og vaksin, sum framferdi í Sjótleikarhúsinum og konsertin var sera væl umtókt.

— Eg havi ongantíð verið í USA, men eg havi verið á Toftum, og so mikið veit eg, at har

sungu fólk eins væl og vakurt sum tey bestu kórini, eg havi hoyrt uttanlanda. Í dag nýta tónleikarar atonalan tónleik, sum mær ikki dámar. Teir siga, at tað er nútímans við hesum kórum, men tað er ikki satt.

Atonalur tónleikur var nýmótans fyri 100 árum síðan. Hann var ikki væl dámdur, tí hann tónlistaliga ikki ljóðar reint.

— Eg eri bangin fyri, at borðsangur um eini 30-40 ár fellur burtur í Føroyum, tí eingin lærir at syngja rættuliga.

Í 1953 kom Hans Jacob Højgaard til Havnar, har hann var settur sum lærari við Tórshavnar Kommunuskúla. Eisini her fekk hann uppgávuna at læra børn og vaksin at syngja í kóri.

Longu fyrsta árið var jólakonsert í Sjótleikarhúsinum, har 50 børn framferdu. Síðan komu árin við Havnar Sangfelag, sum Hans Jacob stjórnaði í mong ár. Tá vóru eisini boð eftir føroyingum uttanlanda.

Í 1954 var Hans Jacob kórleiðari á ferð til Noregi, á skúlabarnastevnu var hann við føroyskum børnum í 1955, á songferð við Havnar Sangfelag í Jútlandi í 1958 og á norrønarí songstevnu í Danmark í 1960.

Hans Jacob gavst sum lærari í 1973, men hevur eftir hetta stjórnað sangkóri, tá ymiskt hátíðarhald hevur verið.

Hvussu er tað at bliva gamal í Føroyum?

— Fyri ein sum hevur góða heilsu og nakað áhugavert at taka sær til, er tað ikki torført.

Eg havi tað gott, og kann triva í okkurt, sum er áhugavert. Spæli klaver og lesi nógv, so eg skal ikki klaga.

— Eg veit kortini um fólk, sum bert hava sitt yrki at ganga upp í, og tey kunnu mangan hava torført við at fáa tíðina at ganga.

— Eg megni sjálvur at matgera og vaska klæðir. So havi eg heimahjálpi til reingjörð. Eg havi ongan neyð.

— Men at strúka — tað dugi eg ikki, so har kemur heimahjálpin væl við, sigur Hans Jacob Højgaard at enda.

Sosialurin ynskir Hans Jacob Højgaard hjartaliga tillukku við 80 ára degnum.

Dagny